

Γ'. διεσκέδασεν ἐργαζόμενος. Εἶναι διόροφον οἰκοδόμημα, περὶ τῆς πολυτελείας τοῦ ὁποίου ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἰπω ὅτι αἱ κινγκλίδες τῆς κλίμακας (rampe) ἔχουσιν 160,000 δραχμῶν χρυσόν.

Τὰ ἐπιπλά τοῦ παλατίου τούτου εἶναι λαμπρότατα, καὶ μεταξὺ ἄλλων ἐν ὥρολόγιον ἐν εἴδει πυραμίδος, ἐν ᾧ αἱ ὥραι δεικνύονται ὑπὸ ἀστερίσκου ἐκ σμαράγδου ἔχοντος μέγεθος λεπτοκαρύου. Τράπεζα καὶ θρανίον ἐκ μαλακίτου λίθου ἀξίας 38,000 δισηλίων, παντοῦ εἰκόνες καὶ ἀνάγλυφα καὶ ὅσα ἡ τερατώδης φαντασία τῶν Ἀράβων δύναται νὰ ἐπινοήσῃ. Τὰ παραμύθια τῆς Χαλιμάς ἐδῶ εἶναι πράγματα.

Τὸ Ἀρχηγουέζ εἶναι σχεδὸν νῆσος ἢ μᾶλλον νῆσοι περιβρεχόμεναι ἀπὸ τὸν Τάχον· ἐνόνεται δὲ μετὰ τὴν στερεάν διὰ δύο λαμπροτάτων κρεμαστῶν γεφυρῶν. Οἱ δύο βασιλικοὶ κῆποι εἶναι κατὰφυτοι καὶ πανταχοῦ στολισμένοι μετὰ ἀγάλματα παριστῶντα ἑλληνικάς θεότητας.

Εἰς τοὺς ἐν Ἀρχηγουέζ βασιλικοὺς σταύλους εἶδον λαμπροτάτους ἀραβικοὺς ἵππους, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἓνα γέροντα κατὰλευκον ὀνομαζόμενον Messaoud, ἐξ οὗ, ὡς μοὶ εἶπον, κατὰγονται οἱ πλείστοι τῶν βασιλιτῶν ἵππων. Ὅποιος εὐδσίμων Μαθουσάλας!

Ἐν τέταρτον μακρὰν τοῦ Ἀρχηγουέζ εἶναι τὸ ἐξοχικὸν παλάτιον τῆς βασιλίσσης Marie Christine.

Ἐξ Ἀρχηγουέζ μετέβην διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Toledo. Μὲ σπανίαν φιλοφροσύνην μετέπεδέχθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καρδινάλιος τοῦ Toledo, γέρων σεβάσμιος, εἰς ὃν ἤμην συστημένος καὶ μετὰ πατρικὴν φροντίδα μετ' ἡρώτησε περὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς Συρίας. Ἀποῦ ἔλαβες, μοὶ εἶπεν ἐπὶ τέλους, τὴν καλοσύνην νὰ μ' ἐπισκεφθῇς καὶ νὰ μοὶ δώσῃς πληροφορίας περὶ τῶν μακρὰν ἀδελφῶν μας, εἶναι δίκαιον νὰ σοὶ προξενήσω καὶ γὰρ εὐχαρίστησιν τινα· διὸ διέταξα νὰ ἀνοίξωσι τὴν Μητρόπολιν ὅπου ὑπάγε νὰ ἴδῃς ἔργα ἃν ἔχῃ ἐφάμιλλα τῶν τοῦ Πραξιτέλους καὶ Ζεύξιδος καὶ Ἀπελλοῦ, τοῦλάχιστον τὰ ἀριστουργήματα τῆς Ἰσπανίας. Δὲν δύναμαι νὰ σὲ περιγράψω τὸ κάλλος καὶ τοὺς θησαυροὺς τῆς μητροπόλεως ταύτης. Τὸ θυσιαστήριον (maitre-hôtel), ὅλον ἀνάγλυφον ἔχον ὕψος 30 μέτρων γαλλικῶν, εἶναι ἀριστουργήμα τέχνης. Τὰ σταττεῖδια τοῦ χοροῦ ὅλα ἐκ πολυτιμοτάτων ξύλων μετὰ θυμωστὴν ἐπιτηδεύτητα ἐξεργασμένα ἀνάγλυφα, παριστάνουσι τοὺς πολέμους τοῦ ἐκ Κορδούης Γονζάλβου καὶ Ἰσαβέλας τῆς Καθολικῆς.

Εἰς τὸ θησαυροφυλαχεῖον μεταξὺ τῶν ἄλλων θυμωμάτων τῆς τέχνης, ἀξιοσημεῖωτα εἶναι ἐν χειρόγραφον τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ὅπερ Λοδοβίκος ὁ τῆς Γαλλίας βασιλεὺς (Saint-Louis) ἐχάρισεν εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Toledo. Πόσαι ἄρα δεκάδες ἐτῶν κατηναλώθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ λαμπροῦ τού-

του ἔργου! Ἐκάστη σελὶς ἔχει τέσσαρες ἐντεχνοτάτας μικρογραφίας, παριστανούσας τὴν ἱστορίαν τοῦ κειμένου· τὰ δὲ γράμματα εἶναι γοτθικά. Δίσκοι ἀργυροὶ, σφαῖρες ἐπιτηδεύματα ἐξεργασμένοι, πλῆθος χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἀγαλμάτων καὶ τέλος βραχιόνια καὶ ἐμπροσθέλα (tablier) ἐντὸς διπλοῦ κιβωτίου φυλασσόμενα ὡς ἄλλα κειμήλια, διότι εἶναι αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐφόρει ἡ Παναγία Θεοτόκος· εἶναι δὲ κεκαλυμμένα ἀπὸ ἀδάμαντας καὶ παντὸς εἶδους πολυτίμους λίθους.

Εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Toledo φυλάττεται καὶ μία εἰκὼν τῆς Παναγίας, ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Λουκά. Ἐντὸς δὲ αὐτῆς κεῖται ὁ τάφος τοῦ πρώτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἱδρυτοῦ αὐτῆς, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται λατινιστὶ ἡ ἐπομένη ἐπιγραφή·

«*Ἐνταῖθα κεῖται κόνις, σποδὸς, καὶ σκώληκες καὶ μὴδέρ.*»

Μετὰ τὴν μητρόπολιν ἐπεσκέφθην πολλὰς ἄλλας ἐκκλησίας, ὧν ἄλλαι μὲν ἦσαν τζαμιά καὶ ἔχουσι τοὺς μιναρέδας τῶν, ἄλλοι δὲ ναοὶ Ἰουδαίων. Εἰς μίαν τούτων μοὶ εἶπον ὅτι τελευταῖον συνέβη κωμικόν τι· εἰς Ἰουδαῖος, οὗτινος οἱ προπάτορες εἶχον κτίσει τὴν Χάδραν ταύτην, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Toledo καὶ προσποιηθεὶς ὅτι ἐπώλει εἰκόνας ἁγίων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ' ὅτε εἰσῆλθε μὴ δυνήθεις νὰ κερτήσῃ ἑαυτοῦ, ἤρχισε νὰ προσεύχεται ἑβραϊστὶ· παιδία τινὰ εὐρεθέντα ἐκεῖ τὸν ἐνόησαν καὶ ὁ ταλαίπωρος ἐξῆλθε κακῶς ἔχων.

Εἰς Toledo ὑπάρχει πάντοτε ἐργαστάσιον ξιφῶν καὶ μαχαίρων τῆς τραπέζης, ἃς κατασκευάζουσι μετὰ πολλὴν φιλοκαλίαν καὶ στερεότητα.

Ὁ ταχυδρόμος σπεύδει· ἐγὼ δὲ ὅλως κεκοπικῶς βιάζομαι νὰ καταθέσω τὸν κάλαμον, ὑποσχόμενος νὰ προσθέσω εἰς τὰς εἰδήσεις τῆς παρουσίας μου καὶ ἑτέρας, ἃν αἱ πρῶται εὐαρεστήσωσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας σου.

Ε. Θ. ΜΑΡΟΥΤΖΗΣ.

ΝΗΣΟΣ ΑἴΓΙΛΑ.

Ἡ νῆσος Αἴγιλα, ἐνθα τὸ ἡρώϊκον Ἀρκάδιον ἐκ Κρήτης ἀναπλέον κατέφυγεν, ὑπὸ τεσσάρων καταδιωκόμενων φρεγατῶν, ἐστὶ κοινῶς γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Τσεριγότου, ὑποκοριστικὸν τοῦ ξενοφώνου καὶ Σλαβικοῦ ἴσως ὀνόματος Τσερίγου (Leake, Travels in Northern Greece. Τόμ. Γ', σ. 70), ὑπὸ δὲ τῶν εὐαρίθμων αὐτῆς κατοίκων καλεῖται Σιγυλιό. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι τὸ ὄνομα αὐτῆς παραλλάσσει, ἀλλὰ τοῦτο προήλθεν ἐν μέρει ἐκ τῆς ἀμυθείας τῶν ἀντιγραφῶν. Ἡ μόνη ἀναμφισβήτητος τῆς νήσου ὀνομασία ἐστὶν ἡ ἀνωτέρω ὑφ' ἡμῶν πα-

ραδεχθείς, ἀπαντωμένη παρὰ Διονυσίῳ τῷ Περιγητῇ (*Geographi Graeci Minores* ἐκδ. Κ. Μυλλέ-ρου. Ἐν Παρίσιος, Τόμ. Β'. στίχ. 498—99),

Πολλὰ δ' Ἀμνισοῖο βορείωταί ὄρῳνται
Αἰγίλια τ' ἠδὲ Κύθηρα Καλαυρία τε τρηχεῖα,

ἐνθα ὁ τὰς παρεκβολὰς εἰς τὸν γεωγράφον συγγρά-φας Εὐστάθιος καὶ οὐκ ὀλίγα τῶν ἀντιγράφων ἐκφέ-ρουν τὸ ὄνομα διὰ τοῦ υ. Τὴν διὰ τοῦ ι ὅμως γρα-φὴν ἠκολούθησαν ὅτε ἀρχαῖος τοῦ Διονυσίου λατῖνος παρκαρσστής Ροῦφος Φῆστος Αὐτῆνος (*Geogr. Graec. Minor.* Τόμ. Β'. στίχ. 669)

Aegila parva
ei procera caput turgescunt pulchra Cythera,

καὶ ὁ Πλίνιος (*Natural histor.* Δ'. 49 § 57), εἰ καὶ ἀλλαχοῦ (αὐτ. Δ'. 22 § 66) φέρουσι τ' ἀντίγραφον *Aegilia*, *Aeglia* καὶ *Eglia*, ἐνθα ὁ ἐκδότης Sillig (*Gotha*, 1851—55) ὁρθῶς ἀπέδωκε τὴν γραφὴν *Aegila*. Τὸ ἄλλο τῆς νήσου ὄνομα, Αἰγίλια, κατεχω-ρίσθη μὲν ὡς γνήσιον ἐν τῇ Διδοτεῖ ἐκδόσει τοῦ Θη-σχυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου καὶ ἐντεῦθεν ἐν τῷ πλείστου λόγου ἀξίῳ λεξικῷ τοῦ σοφοῦ Κ. Σκαρλά-του τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ δὲν ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἀν-τιγράφοις, προήλθε δὲ ἀπλῶς, καθ' ὃ νομίζομεν, ἐκ διορθώσεως ἡμαρτημένης γραφῆς τῶν Ἑθνικῶν Στε-φάνου τοῦ Βυζαντίου. Οὗτος τῷ ὄντι λέγων ἐν λέξει Αἰγίλια ὅτι τ' ὄνομα τοῦτο φέρει δῆμός τις τῆς Ἀν-τιοχίδος φυλῆς, ἐπιπροστίθησιν ὅτι «ἔστι καὶ νῆσος μεταξὺ Κρήτης καὶ Πελοποννήσου *Αἰγιάλεια*, ὃ οἰ-κῆτορ Αἰγίλιος, ὡς Κυθήριος.» Ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀνόμα-τος τοῦ οἰκῆτορος δῆλον ἐνταῦθα ὅτι ἡμαρτημένως ἔχει ἡ γραφὴ Αἰγιάλεια, ἐξ ἧς ὁρθῆς οὔσης ἤθελε προκύψῃ τὸ ἔθνικόν Αἰγιάλειον. Ὅθεν τραπεῖον ταύ-την εἰς Αἰγίλιαν καὶ οὐχί, ὡς δοξάζει ὁ Meineke (*Stephan. Byzant. ex recens. A. Meineke. Bero-lini*, 1849) εἰς Αἰγίλια, διότι προκειμένου περὶ δύο τόπων ὁμωνύμως καλουμένων ἢ τοῦ λόγου συντέ-λεια ἀπαιτεῖ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος Αἰγι-λίας. Ἐκ τοιαύτης σκέψεως ὁρμώμενος ἴσως καὶ ὁ σοφὸς Κοραῆς ἔτρεψεν ἐξ ἰδίας διορθώσεως τὰ παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν Κλεομένει Κερ. 31 καὶ 32 πρώην ἀνγρινωσκόμενα *Αἰγιάλια* καὶ *Αἰγιάλων* εἰς Αἰγι-λίαν καὶ Αἰγίλιων (Τόμ. Ε'. σ. 148—49), ἐναλλατ-σομένου τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὰ Θῆβη, Θῆβαι, Πλά-ταια, Πλαταιαί· διὸ θαυμάζομεν τίνι ποτὲ λόγῳ ὁ Μύλλερ (Geogr. Graec. Minor. Τόμ. Β'. σ. 134) βεβαίως ὅτι ἡ γραφὴ *Αἰγιάλια* καὶ *Αἰγιάλων* ἐ-τράπη ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος φιλολόγου εἰς Αἰγίλια καὶ Αἰγίλιων, ἐν ᾧ ἡ τοῦ Κοραῆ ἐκθεσις φέρει προφανῶς, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, Αἰγίλιαν καὶ Αἰγίλιων. Παρὰ τῷ Σχολικστῇ τοῦ Θεοκρίτου (Α'. στίχ. 147) ἀπαν-τᾷ τὸ ὄνομα, ὡς καὶ παρὰ τῷ Περιγητῇ Διο-νυσίῳ, ἀλλὰ κατ' ἐναλλαγὴν ἀριθμοῦ, λέγοντι, «ἔστι

δὲ καὶ λακωνικὸν χωρίον Αἰγίλιον, τινὲς δὲ ὅτι ἐστὶ καὶ νῆσος μεταξὺ Κρήτης καὶ Λακωνικῆς οὕτω κα-λουμένη» (*Bucol. Graec. Reliquiae*, edid. Ahrens Lipsiae 1859. Τόμ. Β'. σ. 87—88.). Ἡ ὑπὸ Στεφά-νου τοῦ Βυζαντίου ἀναφερομένη νῆσος Ἰγυλος (Ἑ-θνικ. ἐν λέξ.), κειμένη μεταξὺ Κρήτης καὶ Πελοπον-νήσου, οὐδεμίαν ἐστὶν ἄλλη βεβαίως εἰμὴ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Αἰγίλια. Ὅτι δ' ἐκαλεῖτο ἡ νῆσος καὶ Ἰγυ-λία καὶ ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐμνημόνευσεν αὐ-τῆς ὁ Ἡσίοδος, ἴσως ἐν τοῖς Καταλόγοις ἢ Ἠοίαις, δι-δάσκουσιν ἡμᾶς τ' Ἀμβροσιανὰ Σχόλια τῆς Ὀδυσσεύς (Α. 88.), ἅτινα παραφέρομεν παραδεχόμενοι τὴν ὑπὸ τοῦ Goettling γενομένην διόρθωσιν τοῦ χωρίου· «Ἰ-γυλίαν ἐν τῇ κατ' Ἀντίμαχον Ἰγυλίην γράφεται. Διαφέρουσι δὲ οἱ τόποι· τὴν μὲν γὰρ Ἰγυλίαν ἐντὸς εἶναι πρὸς ἐσπέραν, τὴν δὲ κατὰ Κρήτην Ἡσιόδος φησι καίεσθαι.» (*Hesiodi Carmina recens. Goet-tingius. Gothae* 1843. Fragment. CXLVIII σ. 285) Τὸ δὲ παρὰ Πτολεμαίῳ ἀπαντῶμενον ὄνομα Ἐπλα (*Claud. Ptolem. Geograph. Γ'. 16, § 23. ed. Nobbe*), προσελθὼν ἀντιμιθῶν ἐκ πλημμελοῦς ἀναγνώσεως τῆς ἄλλης ἡμαρτημένης γραφῆς ΕΓΙΑΑ, ἐκληφθέντων τῶν γραμμάτων ΓΙ ὡς Π, διωρθώθη ὑπὸ τοῦ Wilberg (*Essen*, 1838—44) διὰ τοῦ Αἰ-γίλια, ἀλλὰ διορθωτέον μάλλον διὰ τοῦ Αἰγίλια ἢ Αἰγυ-λα, ὡς φέρουσι τινὰ τῶν ἀντιγράφων, καὶ τοὶ παρο-ξυτονοῦντα τὴν λέξιν. Παρὰ δὲ τοῦ Ὀρτελίου μανθά-νομεν τέλος (*Abrahami Ortelii Thesaurus Geo-graphicus. Antuerpiae* 1596 ἐν λέξ.), ὅτι ὁ κατὰ τὴν δεκάτην πέμπτην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας Κερκυ-ραῖος Νικόλαος ὁ Σοφιανὸς ἐν τῷ σχεδάρῳ, ὅπερ προσέθηκεν εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ τυπωθέντα γεωγραφικὸν τῆς Ἑλλάδος χάρτην, ὀνομάζει τὴν νῆσον Ἀντι-κυθουρίαν. Φαίνεται δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο Βυζαντινὸν, διότι καὶ τὰ παρκαείμενα Κύθηρα ἐκαλοῦντο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, κατὰ μικράν τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος παραλλαγὴν, νῆσος Κυθουρία (ὅρα Χρυσόβουλλον Μονεμβασίας, ὅπερ ὡς ἀνέκδοτον ἐν τῇ *Παρδώρα* ἐδημοσιεύθη (Τόμ. Δ'. Φυλλ. 85, 1 Ὀκτ. 1853), καὶ τοὶ πρότερον ἐκδοθέν ὑπὸ τοῦ Buchon (*Recher-ches historiques sur la principauté française de Morée, Paris*, 1845. Τόμ. Α'. σ. LXXXI καὶ By-zantinische Analecten von Joseph Müller Wien 1852. σ. 14), καὶ τὸ ὠσαύτως ἐν τῇ *Παρδώρα* δημο-σιευθὲν Χρυσόβουλλον τῶν Κυθήρων (Τόμ. Γ'. Φυλ. 144, 15 Μαρτ. 1856), ὅπερ ἔλαθε τὰς ἐπιμελεῖς ἐ-ρεῦνας τοῦ σοφοῦ Ζαχαρίου ἢ Lingenthal, δυναμένου ἐξ αὐτοῦ νὰ ἐπανορθώσῃ πολλὰ ἀμφίβολα καὶ ν' ἀνα-πληρώσῃ πολλὰ κενὰ χωρία τοῦ ὑπ' αὐτοῦ μετατυπω-θέντος τῆς Μονεμβασίας Χρυσόβουλλου (*Jus Graeco-Romanum Pars III Lipsiae*, 1857. σ. 608), οὗ ἀπλῆ ἐπιτομή ἐστὶ τὸ τῶν Κυθήρων. Πλὴν τοῦ ὁ-

νόμωτος· οὐδὲν ἄλλο περὶ τῆς νήσου παρεδέδοται ἡμῖν παρὰ τῶν ἀρχαίων, ὅθεν καὶ ὁ Εὐστάθιος ὑπομνηματίζων Διονύσιον τὸν περιηγητὴν λέγει, «Αἰγυλὰ οὐκ ἤζιωται πολλοῦ λόγου τοῖς παλαιοῖς» (Geogr. Graec. Minor. ἐκδ. Μυλλέρου Τόμ. Β'. σ. 310). Ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης, ὁ τὸ ἀρχαῖον τοῦ Λυκούργου πολίτευμα ζηλώσας ν' ἀναστήσῃ ἐν Σπάρτῃ, ἥττηθείς ἐν Σαλλασίᾳ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου, ὃν κατὰ τοῦ Κλεομένου προσεκάλεσεν ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀχαικῆς συμμάχιας Ἀρατος, καὶ ἀναγκασθεὶς ν' ἀπολείψῃ τὴν πατρίδα καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον, κατέσχε κατὰ τὸν διάπλουν αὐτοῦ εἰς τὰ Αἰγίλα. Ἐνταῦθα δὲ βαρύνως φέροντος ἑνὸς τῶν ἐκείνου φίλων καὶ ἀκολουθῶν, ὀνόματι Θηρυκίωνος, τὴν ἥτταν καὶ παραινοῦντος, τὸν Κλεομένην ν' ἀπαλλάξωσιν ἑαυτοὺς ἀμφοτέρω τῶν δυσμενείων τῆς τύχης διὰ τῆς αὐτοκτονίας, ἀπεκρίνατο ὁ βελτίονος τύχης ἄξιός ἐκείνος βασιλεὺς τοὺς ἀξιόμνημονεύτους λόγους ὅτι· «Δεῖ τὸν αὐθίκετον θάνατον οὐ φυγὴν εἶναι πράξεων, ἀλλὰ πράξιν.» Οὐ πειθόμενος δὲ τοῖς λόγοις τούτοις ὁ Θηρυκίων, ἅμ' ἠνέκαίρησε ν' ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ Κλεομένου, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν (Πλούτ. Κλεομ. ΑΑ'). Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1204 κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων καὶ τὸν μετὰ ταῦτα γενόμενον διαισισμόν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, περιελθόντος εἰς τὴν κτῆσιν παραδόντων τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης τυχοδιωκτῶν, κατέλαβε τὰ Αἰγίλα ὁ Ἑνετὸς εὐπατρίδης Ἰάκωβος Βιάρος, οὗτινος ὁ οἶκος εἶχε τῆς νήσου τὴν κατοχὴν ἄχρι τοῦ ἔτους 1655. (Romanin, Storia Documentata di Venezia, Τόμος Α'. Μέρ. Β'. σ. 183. Hopf Urkunden und Zusätzen zur Geschichte der Insel Andros. σ. 7. Lunzi, cond. polit. delle Isole Ionie, σ. 27.) Σταθερῶς οἰκισθεῖσα ἡ νῆσος περὶ τὰ τέλη τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ εὐαρίθμων Σφακιωτῶν, μεταδάντων ἐκεῖσε τῇ συναίνεσει τῶν Ἑνετικῶν ἀρχῶν (ἱστορία φυσικὴ καὶ πολιτικὴ τῆς νήσου Σερίγου, συναχθεῖσα παρὰ τοῦ Κυρ. Ἰωάν. Μικέλη τοῦ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης — Ἀνέκδοτος συγγραφή, οὐ πάντῃ ἀξιοκαταφρόνητος, κτῆμα οὗσα τοῦ πρώην γενικοῦ θησαυροφύλακος τῆς Ἰονίου Πολιτείας Κυρ. Α. Φ. Βούδ—καὶ Précis des opérations générales de la division française du Levant par J. Bellaire. Paris. 1805. σ. 159), ἦτο πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀγρίων αἰγῶν ἐνδιαιτήμα καὶ τῶν πειρατῶν καταγώγιον (Description exacte des isles de l'Archipel, traduite du Flamand d'O. Dapper. Amsterdam. 1703. σ. 379). Ὁ Γάλλος Ἰάκωβος Σπών, ὅστις μετὰ τοῦ Ἀγγλοῦ Γεωργίου Οὐηλέρου ἐπεσκέφθη κατὰ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα τὴν Ἑλλάδα, διδάσκει ὅμως (Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grèce et du Le-

vant par J. Spon et G. Wheeler, Amsterdam. 1679. Τόμ. Α'. σ. 124) ὅτι ἡ νῆσος ἀνῆκε τότε εἰς συνταγματάρχην τινὰ Μαχαιριώτην συμπλεύσαντα μετὰ τῶν δύο περιηγητῶν ἐκ Κερκύρας εἰς Κύθηρα. Τίνε δὲ τρόπον περιῆλθεν ἡ νῆσος εἰς τὴν κτῆσιν τοῦ Μαχαιριώτου ἀγνοοῦμεν. Ἐπειδὴ ὁμοίως οὗτος κατὰ τὴν πολυθρύλητον τῆς Κρήτης ἁλωσιν εἶχεν ἐπωφελῶς ἐκδουλεύσῃ τὴν Ἑνετικὴν πολιτείαν (Dapper. Description. σ. 379), πιθανὸν ὅτι αὕτη ἐδώρησεν αὐτῷ τούτου ἕνεκα τὴν κατοχὴν τῶν Αἰγίλων. Ὁ τελευταῖος Γενικὸς Διοικητὴς τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ Ἑνετικῶν νήσων Κάρολος Βίδμαν, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸ ἐπὶ κτῆρον τῆς νήσου, ἐβουλήθη μικρὸν πρὸ τῆς πτώσεως τῆς ἐκτουῦ πατρίδος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ὑπὸ τοῦ περικλεοῦς τῆς Ἑνετικῆς ναυάρχου Ἀγγέλου Ἐμου ἐπινοηθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ἐπικυρωθὲν σχέδιον περὶ ἐποικίσεως καὶ ὁχυρώσεως τῆς νήσου. Ὅθεν πρὸς ἀκριβῆ τῆς χώρας ἰχνογράφησιν ἐπεμψεν ὁ Βίδμαν ἐπιτήδειον μηχανικὸν εἰς τὰ Αἰγίλα καὶ ἐξεύρε τὰ πρὸς διατροφήν καὶ ἄμυναν τῶν νέων οἰκητῶρων μέσζ, ἀλλὰ πάντων ἤδη ἐτοιμῶν ὄντων πρὸς ἐπιχείρησιν τοῦ ἔργου, ἐπῆλθον τὰ σπουδαῖα γεγονότα, τὰ ἐπενεγκόντα τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας τὴν κατάλυσιν, καὶ οὕτω τῆς κυβερνήσεως τὸ σχέδιον ἔμεινεν ἀνεκτέλεστον. (Discorso Apologetico di Carlo Widmann, Proved. generale da mar, con illustrazioni e documenti. Venezia. 1799. σ. 145 — 46.) Ὁ Δάππερ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ μνημονευθέντι πονήματι (σ. 553) ἀποδίδωσι καὶ νόμισμα εἰς τὰ Αἰγίλα. Ἀλλὰ τοῦτο ἀνῆκον εἰς τὰ τοῦ περιωνύμου νομισματολόγου Γολζίου, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἔχαιρεν ἐπινοῶν αὐτὰ καὶ γνήσια μετὰ πλαστῶν ἐξέδιδε, πρέχει, ἕκ τε τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οὐδέποτε ἄλλο τοιοῦτον ἐν Αἰγίλοις εὗρέθη, δικαίως ὑπονοίᾳς ὅτι οὐδέποτε ἐκόπη. Φέρει δὲ τὸ νόμισμα ἐμπροσθεν μὲν κεφαλὴν Ὀσίριδος καλαθηφόρου, ὀπισθεν δὲ γυναῖκα γυμνὴν, περιβάδην καθημένην ἐπὶ ἐμβόλου νεῶς καὶ δύο στάχυς σίτου κρατοῦσα μετ' ἐπιγραφῆς ΑΙΓΙΑΛΕΑΣ. Περιεργείας δὲ χάριν ἀναφέρωμεν ὅτι ὁ τοῦ Γολζίου ὑπομνηματιστὴς Λουδοβίκος Νόνος ἐξάγει ἐκ τοῦ νομίσματος καὶ τὸ ἐμπειροπόλεμον τῶν κατοίκων καὶ τὸ εὐφορον τῆς χώρας, καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν φλυαρεῖ πρὸς ἐξήγησιν δὴθεν τοῦ ἐν τῇ πλαστικῇ κεφαλῇ τοῦ Γολζίου χαλκευθέντος νομίσματος. (Ludovici Nonni Commentarius in Huberti Golzii Graeciam, Insulas et Asiam Minorem. Antuerpiae. 1620. Graec. Ins. Tab. 3.) Περαινόντες τὰς ὀλίγας ταύτας περὶ Αἰγίλων εἰδήσεις προστίθεμεν ὅτι, ὡς ποτε τὰ παρακαίμενα Κύθηρα ἐγένοντο ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ὑπερορίας τόπος ἀνδρὸς ἐπισήμου, τοῦ τῆς Ἀσίας ἀνθυπάτου Γαίου Σιλανοῦ (Taciti Annal. III 69), οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἐν Ἑπτανήσῳ προστασίας ὑπερωρίσθησαν εἰς Αἰγίλα ἄνδρες ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πατριωτισμῷ διακρινόμενοι, οἵτινες ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέμενοι τὰ φόβητρα τῶν ἰσχυρῶν ἀνύψωσαν γενναίαν φωνὴν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

ΙΩΑΝ. Α. ΡΩΜΑΝΟΣ.